

ליל שבת קודש פרישת חיי שרה ה'תשס"א

בליל שבת קודש בסעודה ראשונה דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד על פי דברי רביז"ל בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ל"ד המדבר איך לקשר עצמו אל הנקודה השייך אל לבו בעת הזאת, עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביז"ל אומר, (מוהרא"ש נ"י חזר בקיצור על כמה נקודות בתורה זו של רביז"ל) פתיב (תהלים ס"ט): "חרפה שברה לבי", הינו החרפות ובזיונות שוברין לבו של אדם, והתקון הוא, על ידי שמקשר את לבו להנקדה השייך ללבו בעת הזאת, ועל-ידי-זה נתבטל החרפה השורה על לבו:

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הנה מה ששובר לבו של אדם, וגורם לו עצבות ומרה שחורה חס ושלום, הם החרפות והבזיונות שעוברים עליו, הן מצד עצמו והן מצד אחרים, כי מצד אחד האדם סובל חרפות ובזיונות מעצמו, שהנה רצה להיות צדיק ואיש כשר באמת, והנה נופל ונכשל כמה שנופל ונכשל, ואינו רואה שום תקוה לעצמו, כי לפעמים עולה מעלה מעלה בעבודתו, אבל העלייה היא שלא כסדר, ואינו יודע איך להמשיך, ועל ידי זה נשבר לבו בקרבו, ולפעמים להיפוך, שנופל מטה מטה ואין לו הבקיאות הנכונה איך לחזק את עצמו, וזה גורם לו חרפות ובזיונות עצומות, ונשבר לבו מאד, ומצד שני האדם סובל חרפות ובזיונות מבחוץ, מאחרים המחרפים ומבזים אותו, וזה גם שובר את לבו מאד, וגורם לו עצבות ומרה שחורה, ועיקר העצה לכל זה, לקשר עצמו אל הנקודה השייך אל לבו בעת הזאת, היינו למצוא את מה ששייך אליו ברגע זה, כי בודאי בכל עת ורגע, יש איזה נקודה טובה שיכול לחטוף כפי ענינו ומצבו, רק עיקר הצרה היא מה שרוצה עכשיו נקודה אחרת ממה ששייך אליו, כגון בדרך עליה, שכבר רצה להיות צדיק וגאון ולמדון, ולעשות עבודות גדולות בעבודת השם יתברך, אבל אינו אוהו בזה כעת, לכן אינו עושה כלום, והחרפות שוברים את לבו מאד, אבל אלמלא היה מקשר אל לבו הנקודה השייך אליו עכשיו, בוודאי היה מוצא נקודה טובה לעשות כפי מדריגתו, והיה שש ושמח בזה מאד.

וכן בדרך ירידה, אפילו אם כבר ירד למקום שירד, ונפל למקום שנפל, גם במקומו יכול לעשות איזה עבודה השייך אליו בעת הזאת, רק עיקר הצרה שמתבייש מעצמו

מאד, ונדמה לו שאין עבודתו חשובה כלום לפניו יתברך, ושואל לעצמו "האם השם יתברך צריך את התורה והתפילה שלי?" שוזהו החרפות והבזיונות הנ"ל, אבל כשמקשר לבו אל הנקודה השייך אליו בעת הזאת, ולמצוא איזה עבודה קטנה וקלה שיכול לעשות גם במקומו השפל, אזי בוודאי היה מתבטל כל החרפות והבזיונות לגמרי, כי יהיה איך שיהיה בוודאי יכול לעשות עכשיו איזה דבר קטן, כגון לגרום איזה פרק משניות או דף גמרא, או לדבר כמה דיבורים פשוטים אליו יתברך, או לקיים איזה מצוה שהיא, ומיד שאדם עוסק בעבודתו יתברך, הרי מבטל את החרפות והבזיונות השוכרים את לבו, וזוכה להתדבק בו יתברך באמת.

וכן הוא בענין הבזיונות שאדם מקבל מאחרים, אם יקשר עצמו באותו עת אל הקדוש ברוך הוא, ויחפש איזה נקודה טובה השייך אל לבו בעת הזאת, כבר לא ישום אל לבו כל מה שאחרים מחרפים ומזבים אותו, כי מה יש לו עם אחרים, הרי בכל עת ורגע יכול לידבק עצמו בו יתברך, שזהו דבר קיים לעד ולנצח נצחים, וגם הלא רביז"ל כבר גילה לנו (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ו') שעל ידי שאדם שומע בזיונו ושותק, על ידי זה מתכפרין לו כל עוונותיו, אם כן הבזיונות בעצמם הם נקודות עליונות ונפלאות מאד, ולמה יהיה שבור, העיקר מה ששובר את לבו של אדם, כשמתחיל לחשוב, "למה ההוא מבזה אותי?" "אולי באמת הוא צודק?" ובמחשבות אלו הוא נשבר לבו מאד, אבל כשמבטל עצמו באותו העת אל הקדוש ברוך הוא, ושותק ודומם למחרפי נפשו, הרי הוא נכלל אז בו יתברך, ואין שמחה יותר גדול מזה.

והנה רביז"ל מגלה לנו בהמשך דברי תורה זו, שיש ג' נקודות המאירים ללבנו של אדם ומצילים אותו מן החרפות והבזיונות הנ"ל, ונותנים לו כח וממשלה לפעול פעולות כרצונו, והם, נקודת הרב, נקודת החבר, ונקודת עצמו, נקודת הרב הוא מה שזוכה להתקרב אל רב וצדיק אמיתי, המאיר בו ידיעת אמתת מציאותו יתברך, ומלמד אותו דרכים נפלאים להתקרב אליו יתברך באמת, וזה נחוץ מאד לכל בר ישראל, שיהיה לו רב וצדיק שיכול לקבל ממנו לימודי ה', כי לבד אי אפשר להגיע לשום דבר כלל, כי נכנס בו מחשבות של ישות וגיאות, "הלא כבר זכיתי למה שזכיתי, ואין עוד כמוני וכו'", ובמחשבות אלו של גיאות הרי הוא מבחוץ לגמרי, אבל כשמקרב אל צדיק אמיתי, אזי הוא מתחיל להסתכל על השפלות שלו, שאינו כלום לפני הצדיק, ואז נתעורר לבו להתקרב אליו יתברך יותר ויותר, נמצא שהנקודה הראשונה לעורר את לבו, ולהציל אותו מחרפות ובזיונות, הוא נקודת הרב, שימצא לעצמו רב וצדיק כדי לקבל ממנו דרכי עבודת ה', והרב ילמד אותו

איך להחזיק מעמד בכל מיני מצבים שימצא את עצמו, הן בעליה והן בירידה, ואזי יזכה להתקרב אליו יתברך באמת. וכן צריכין נקודת החבר, כי לא בכל פעם זוכין להבין את כל מה ששומע מפי הרב, וצריכין חבר טוב לחזור עמו דברי הרב, וכל אחד יסביר לשני מה ששמע והבין מפי הרב, בבחינת "ומקבלין דין מן דין", ואז יתברר השמועה יפה וכל אחד יזכה להוציא לעצמו לימודים נפלאים איך לעבוד את הקדוש ברוך הוא, ואיך להחזיק מעמד בין בעלייה ובין בירידה, וזה יבטל את החרפות והבזיונות וידבק את לב האדם בו יתברך באמת.

והנקודה השלישי היא נקודת עצמו, היינו לדבר בינו לבין קונו דיבורים המעוררים את לבו, כי אחר כל ההתעוררות וההתחזקות ששמע מפי רבו ומפי חברו, העיקר שיכניס את הכל לעובדא ולמעשה, ויתחיל להתבודד בינו לבין קונו, ולבקש ממנו יתברך שיזכה להגיע אל כל מה ששמע ולמד, והדיבורים האלו היוצאים מלבו, הם מדבקים אותו יתברך באמת, וזוכה למצוא את הנקודה השייך אליו בעת הזאת, ומתבטלים מעל לבו כל החרפות והבזיונות שהיו שם מקודם, וזוכה לעלות ולהתדבק בו יתברך באמת, אשרי לו.

והנה מבואר בהמשך דברי רביז"ל, שחרפות הלב נמשכים משבירת כלי החסד, ועל ידי שמתקרבים אל הצדיק, שאצלו כלי החסד בשלימות, על ידי זה נתתקנין, והביאור בזה, כי כל זמן שלב האדם משוקע באהבות נפולות של תאוות עולם הזה, קשה לו להשיג את הנקודה השייך אל לבו בעת הזאת, כי לבו מלא דמיונות של הבל, להשיג כסף וכבוד ושאר תאוות עולם הזה, שכולם נמשכים משבירת כלי החסד, וקשה לו להשיג התכלית הנרצה שבשביל זה נברא, אבל כשמתקרב אל הצדיק שאצלו כלי החסד הם בשלימות, כי הצדיק משתמש עם מדת החסד שלו לעשות חסד עם כל הבריות, ולהיטיב מטובו לאחרים, אזי גם אצלו נתתקן כלי החסד, ואפשר לו לזכך את לבו ולמצוא הנקודה השייך אליו בעת הזאת.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שמזה גופא אנחנו יודעים שנשלם אצל הצדיק את כלי החסד, היינו כשרואים את החסד שיוצא ממנו לבחויץ, וכדוגמת הכלי שלאחר שהוא מתמלא על כל גדותיו, נשפכים ממנו לבחויץ, וכן הצדיק כל כך מלא עם צדקה וחסד עד שבעל כרחו נשפכים צדקה וחסד לבחויץ, שזהו פירוש המשנה (אבות ד') איזהו מכובד המכבד את הבריות, איך יודעים שהוא איש מכובד באמת, וזוכה לכבוד אמיתי שהוא כבוד אלקי? על ידי שרואין איך הוא מכבד כל הבריות, ומחלק

כבוד לכולם, זהו סימן שהוא בעצמו מלא עם כבוד, כי הכלי שלו כל כך מלא, עד שנשפך ממנו לבחון, והוא מוכרח ליתן כבוד לכולם, וזהו מדריגת הצדיק שכל כך מלא עם חסד ומדות טובות, וכל כבודו הוא רק כבוד השם יתברך, עד שכל מדותיו הרמות נשפכים לבחון, וכל אלו הזוכים להתקרב אליו נשפך עליהם מאורו הגדול, ולכן אשרי מי שזוכה להתקרב אל צדיקים אמיתיים, כי אז יהיה לו תקוה טובה לחזור בתשובה שלימה לפניו יתברך, ולמצוא את הנקודה השייך אליו בכל עת, ולהתדבק בו יתברך באמת, אשרי לו ואשרי חלקו.

וקישר מוהרא"ש נ"י את ענין הנ"ל לפרשת השבוע בקשר נורא ונפלא מאד, כי מצינו בפרשת השבוע, בשעה ששלח אברהם אבינו את אליעזר עבדו למצוא זיווג ליצחק בנו, כתיב (בראשית כ"ד) ויאמר אברהם אל עבדו זקן ביתו המושל בכל אשר לו ונ"ו, ויש להבין למה דייקא כאן הכתוב מתארו בתואר "המושל בכל אשר לו"? ועוד יש להבין, שהנה בשעת תפילת אליעזר כתיב, ויאמר, ה' אלהי אדני אברהם, הקרה נא לפני היום ועשה חסד עם אדני אברהם, והנה טעם הקריאה על מלת "ויאמר" הוא שלשלת, ויש להבין למה כאן דוקא על מילה זו יש טעם של שלשלת, המורה על דבר משולש? ועל פי דברי רבינו"ל הנ"ל יש לומר בזה בטוב טעם ודעת, כי הנה בשעה שאליעזר הלך למצוא זיווג ליצחק, הרי היה עוסק בבנין כלליות נשמות ישראל, שהרי עתידים לצאת ממנו נשמות ישראל שיהיה להם ממשלה בתפילתם, ולפעול פעולות כרצונם, בבחינת (תהלים ק"ד) ישראל ממשלותיו (כמוזכר בדברי רבינו"ל בתורה זו), ולכן גם השליח ששלח אברהם למצוא זיווג הגון ליצחק, היה נקרא על שם ממשלה זו "המושל בכל אשר לו", היינו ענין ממשלת התפילה, ולפעול פעולות כרצונו, כי היה אברהם בטוח בצדקתו ותפלתו של אליעזר, שילך בדרך האמת למצוא זיווג הגון ליצחק בנו, ולכן בתחילת תפלתו המתחיל עם מלת "ויאמר", טעם הקריאה הוא שלשלת, היינו טעם משולש, המרמז על קישור שלש נקודות הנ"ל ביחד, נקודת הרב, נקודת החבר, ונקודת עצמו, כי אליעזר הלך אז בשליחות רבו אברהם, ובטח בכוחו ובזכותו שיצליח בשליחותו, שזהו מה שהזכיר מיד בתפלתו "ה' אלקי אדני אברהם" שקישר עצמו אל נקודת הרב, לקבל הארתו שמאיר בענפים המקושרים אליו, ונקודת החבר היה בו, כי הלך למצוא זיווג בשביל יצחק, שהיה בחינת החבר שלו, כי שניהם היו תלמידים אצל אברהם אבינו, ונקודת עצמו היתה תפלתו, שדיבר ושח אז בינו לבין קונו, ושלוש נקודות אלו הצילו אותו מן החרפות שסיבבו את לבו, כי נכנס בדעתו מחשבה אולי אברהם יתחתן עמו, ויקח את בתו ליצחק, וכמו שכתוב "אלי לא תלך האשה אחריי", שחסר וי"ו מתיבת אולי, כי חשב אולי אברהם ירצה להתחתן עמו, וחסרון הוי"ו מרמז על

חרפות הלב, כי הלב מכונה בשם וי"ו (כמבואר בפנים), על שם (משלי ג') כתבם על לוח לבך, והלוחות ארכן וי"ו ורחבן וי"ו, ובוזה שהתבודד עצמו עמו יתברך, ורצה לגמור את השליחות של אברהם רבו, על ידי זה יצא מכלל ארור ובא לכלל ברוך, וכמו שכתוב בוא ברוך ה', כי מקודם אמר לו אברהם, שאי אפשר להתחתן בו מחמת שבני ברוך ואתה ארור, ואין ארור מדבק בברוך (עי' רש"י פסוק ל"ט), אבל על ידי ששרת אברהם רבו, ובפרט בשליחות זאת, וקשר לבו אל הנקודה השייך אליו בעת הזאת, שהם כלליות ג' נקודות הנ"ל, על ידי זה יצא מכלל ארור לכלל ברוך, וזכה לראות בהתגלות חסד ה', וכמו שביקש "ועשה חסד עם אדני אברהם", חסד דייקא, שהוא ענין תיקון שבירת כלי החסד שנעשה על ידי הצדיק שהוא מלא חסד ורחמים, ובוזה גם מובן ענין שני הצמידים שנתן על ידי רבקה, עשרה זהב משקלם, ופירש"י כנגד שני לוחות, ועשרת הדיברות שבהם, ולכאורה יפלא למה רימוז לה דייקא רמזים אלו? אבל זה מבואר שם בדברי רביז"ל, ששני לוחות ועשרת הדברות, הם קישור הוי"ו עהם יו"ד, הלב עם הדיבור, וכל זה נתתקן על ידי השליחות שעשה אליעזר בנאמנות למצוא זיווג הגון ליצחק, והשם יתברך יזכינו להיות מקורבים אל צדיקים אמיתיים, ולקנות חברים טובים, ולדבר הרבה בינינו לבין קוננו, עדי נזכה להתדבק בו יתברך באמת מעתה ועד עולם אמן ואמן.

בוקר שבת קודש פרשת חיי שרה ה'תשס"א

בשבת קודש בבוקר בקידושא רבא דיבר מוהרא"ש ג"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד בסיפורי מעשיות של רביז"ל במעשה י"ב מבעל תפילה דף שכ"ו עיין שם.

ויהי היום, והיה מדינה, שהיה שם עשירות גדול, שהיו פלם עשירים, אך היה דרפם והנהגתם זר ומשנה מאד, פי הפל היה מתנהג אצלם פפי העשירות, שהיה ערך מעלת פל אחד ואחד פפי העשירות שלו, שמי שיש לו פך וכך אלפים או רבבות יש לו מעלה זו, ומי שיש לו פך וכך ממון יש לו מעלה אחרת, וכן פיוצא בזה פל סדר המעלות היה אצלם פפי הממון של פל אחד ואחד, ומי שיש לו פך וכך אלפים ורבבות פפי הסכום, שהיה קצוב

אצלם הוא מלך, וכן היה להם דגלים, שמיי שיש לו פך וכך ממון הוא בדגל זה, ויש לו אותו המעלה פלונית באותו הדגל ומי שיש לו פך וכך ממון הוא בדגל אחר, ויש לו שם איזה מעלה באותו הדגל לפי ערך ממוןו והיה קצוב אצלם כמה ממון יהיה לו, ויהיה נחשב באותו הדגל במעלה פלונית, וכמה ממון יהיה לו, ויהיה נחשב בדגל אחר באיזה מעלה, וכן הדרגא והמעלה של כל אחד ואחד היה הפל פפי הממון, פפי מה שהיה קצוב אצלם, וכן היה קצוב אצלם, פשיש לו פך וכך ממון הוא סתם בן אדם, ואם יש לו עוד פחות מזה הוא חיה או עוף וכיוצא, והיה אצלם חיות רעות ועופות, דהינו פשיש לו רק פך וכך הוא נקרא אריה אנושי (בלשון אשכנז איין מענטשליכר לייב) וכן פיוצא בזה שאר חיות רעות ועופות וכו', דהינו שלפי מעוט ממוןו הוא רק חיה או עוף וכו', פי עקר היה אצלם הממון, ומעלה ודרגא של כל אחד היה רק לפי הממון.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביו"ל ממשיך לספר, ויהי היום, והיה מדינה, שהיה שם עשירות גדול, שהיו פלם עשירים, אך היה דרפם והנהגתם זר ומשנה מאד, פי הפל היה מתנהג אצלם פפי העשירות, שהיה ערך מעלת כל אחד ואחד פפי העשירות שלו, שמיי שיש לו פך וכך אלפים או רבבות יש לו מעלה זו, ומי שיש לו פך וכך ממון יש לו מעלה אחרת, וכן פיוצא בזה כל סדר המעלות היה אצלם פפי הממון של כל אחד ואחד, ומי שיש לו פך וכך אלפים ורבבות פפי הסכום, שהיה קצוב אצלם הוא מלך, כי בוודאי עשירות דקדושה הוא דבר גדול מאד, ודייקא על ידי עשירות יכולים להגיע אל התבוננות התורה (ליקושי מוהר"ן חלק א' סי' ס'), אבל זה רק כל זמן שאין עושין ישות ומציאות מן העשירות, רק משתמשים עם העשירות לכבוד הקדוש ברוך הוא, ולכבוד תורתו הקדושה, וזה שייך לכל אחד ואחד כפי בחינתו, כי איזהו עשיר? השמח בחלקו (אבות פרק ג'), נמצא שכל אחד יכול לזכות לעשירות דקדושה, דהיינו כשהוא שש ושמח בחלקו, ויודע שכל מה שיש לו בא מהקדוש ברוך הוא, אזי הוא העשיר הכי גדול, מה שאין כן כשמתחילים לעשות ישות ומציאות מן הכסף והממון, ומודדן את מעלת האדם כפי הכסף שלו, זה כבר פגם ועוון גדול מאד, כי עושים עיקר מן הכסף, ובאים אחר כך לזולל ביראי ה' הדביקים בהקדוש ברוך הוא, ובקאים בכל התורה, כי מחמת שאין להם ממון, אין מסתכלים עליהם כלל, ואדרבה מכבדים ריקים ופוחזים, רשעים ובעלי עבירה רחמנא ליצלן, שיש להם כסף, ומחמת זה נותנים להם כל מיני כבוד וגדולה, ומושיבים אותם למעלה במקומות הכי חשובים,

כאילו מגיע להם כל הכבוד והגדולה, בשעה שהוא בושה וחרפה לישב על ידם, ואין הכבוד שייך אליהם כלל.

וכן היה להם דגלים, שמי שיש לו פך וכך ממון הוא בדגל זה, ויש לו אותו המעלה פלונית באותו הדגל ומי שיש לו פך וכך ממון הוא בדגל אחר, ויש לו שם איזה מעלה באותו הדגל לפי ערך ממונו והיה קצוב אצלם כמה ממון יהיה לו, ויהיה נחשב באותו הדגל במעלה פלונית, וכמה ממון יהיה לו, ויהיה נחשב בדגל אחר באיזה מעלה, וכן הדרגא והמעלה של כל אחד ואחד היה הפל פפי הממון, פפי מה שיהיה קצוב אצלם, וכן היה קצוב אצלם, פשיש לו פך וכך ממון הוא סתם בן אדם, ואם יש לו עוד פחות מזה הוא חיה או עוף וכיוצא, והיה אצלם חיות רעות ועופות, דהינו פשיש לו רק פך וכך הוא נקרא אריה אנושי (בלשון אשפנז איין מענטשליכר לייב) וכן פיוצא בזה שאר חיות רעות ועופות וכו', דהינו שלפי מעוט ממונו הוא רק חיה או עוף וכו', פי עקר היה אצלם הממון, ומעלה ודרגא של כל אחד היה רק לפי הממון, וכן מתנהג היום בעוונותינו הרבים, שמסתכלים על בני אדם כפי הכסף שיש להם, ואם יש לו סכום הגון, מכניסים אותו לתוך הקבוצה של עשירים, וכולם מתחברים עמו, והעניים מחניפים אותו, ומסתובבים סביבו, בבחינת (משלי י"ד) ואוהבי עשיר רבים, כי אולי יתן להם איזה נדבה חשובה, ואף על פי שהעשיר הוא טיפש ממש, ויש בו שיגעונות גמורות רחמנא ליצלן, וכמו שאומר רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' ס"א ס"ד) שכמעט כל הנגידים הם משוגעים ממש, עיין שם, אף על פי כן חונפין אותו בכל מיני חנופה, וחכמינו הקדושים הקפידו מאד על מדת החנופה, ואמרו (סוטה מ"א:) כל אדם שיש בו חנופה, אפילו עוברין שבמעי אמן מקללין אותו, והוא אחד מן הכתות שאינם מקבלין פני שכינה, ולהיפך, מי שאין לו כסף אין מסתכלים עליו כלל, אפילו שיהיה החכם הכי גדול, בבחינת (קהלת ט') וחכמת המסכן בזויה, ומסתכלים עליו כמו על איזה חיה ועוף, ואין לו חשיבות של בן אדם כלל, וזהו ערבוב ובלבול דעת בני אדם כהיום, ורואים בחוש את אמת דברי רביז"ל, איך שהכל מתנהג כפי הכסף והממון, וצריכין להתפלל הרבה להשם יתברך שינצל מדעות נפסדות אלו, ולהיות מאנשי הבעל תפילה העוסקים תמיד בתפילות שירות ותשבחות להשם יתברך, ואין עושים ישות ומציאות מן הממון כלל, והשם יתברך יזכינו להיות מאנשי הבעל תפילה באמת, ולהיות קשורים ודבוקים בו יתברך תמיד מעתה ועד עולם אמן ואמן.

סעודה שלישית פרשת חיי שרה ה'תשס"א

בסעודה שלישית סעודת רעווא דרעווין דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד על פי דברי רביז"ל בליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' נ"ט המדבר מענין זריז ונשכר זריז ונפסד, עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביז"ל אומר, יש זריז ונשכר, זריז ונפסד (עיין פסחים נ:). פי דע, פי "מצוה גוררת מצוה" (אבות פרק ד), נמצא שהמצוה גוררת את חברתה, ובודאי יש איזה בחינה בין המצוות, מה שהוא בין מצוה למצוה, שהוא מקשר מצוה אחת לחברתה, אשר על-ידי-זה המצוות נגזרים אחת אחר חברתה ובאמת זאת הבחינה בעצמה, הינו מה שהוא בין המצוות פנ"ל, זאת הבחינה היא גם-כן יקרה מאד, ועל-כן מי שהוא צדיק מנעוריו והולך בדרך הישר מימיו, מדרגא לדרגא, כמו שכתוב באברהם (בראשית כ"ד): "ואברהם זקן בא בימים" - שאברהם בא לדרגא שלו על-ידי הימים, פמובא בזוהר (חיי שרה דף קכט), פי 'בן שלש שנים הפיר את בוראו' (גזרים לב), והיה הולך תמיד מדרגא לדרגא, ומי שהוא בבחינה זו, הוא מפסיד על-ידי הזריזות, פי פשהוא זריז גדול ורץ בזריזות ממצוה למצוה, אזי הוא מפסיד על-ידי-זה את בחינת הקדשה, מה שהוא בין מצוה למצוה פנ"ל פי על-ידי זה הזריזות הוא עובר ומדלג על הבחינה הזאת, פי המצוה בעצמה הולכת אליו, פי היא נמשכת ונגררת אליו על-ידי המצוה ראשונה, שגוררת את השניה פנ"ל, וכשגם הוא רץ בזריזות אל המצוה, אזי יוכל לדלג ולעבר את הבחינה הנ"ל, דהינו מה שהוא בין המצוות פנ"ל, ועל-כן הוא זריז ונפסד אבל פשוטה קצת, יוכל בתוך כך להשיג גם הבחינה שבין המצוות פנ"ל, וכל זה-למי שהולך בדרכי ה' פסדר מנעוריו, אבל מי שצריך לעשות תשובה, הוא צריך דוקא להיות זריז גדול מאד מאד, למהר ולרוץ מאד, להמלט על נפשו, ואסור לו לשהות כלל לעמד ולהתישב, פי בעל-תשובה אינו הולך מדרגא לדרגא כלל, ואין בינו ובין הקדשה שום בחינה הנ"ל, פי הוא צריך להתחיל מחדש, והוא צריך לרוץ ולדלג אל הקדשה, פמובא, שהבעל-תשובה צריך לדלג על מה שצריך לדלג, ולקפץ אל הקדשה בזריזות גדול ואיש פזה הוא זריז ונשכר פנ"ל:

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הנה רביז"ל מגלה לנו בתורה זאת ידיעה חשובה מאד בדרכי עבודת השם יתברך, כי אנחנו יודעים שמדת הזריזות היא מדה יקרה מאד, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (ע"ז כ:): זריזות מביאה לידי נקיות וכו', והאדם צריך להיות זריז גדול בעבודת השם יתברך, לחטוף כל מה שיכול בתורה ובתפילה ובכל דבר שבקדושה, וזה מכין אותו להיות כלי מוכשר לקבל השגות אלקות, אבל אף על פי כן אומרים חכמינו הקדושים (פסחים ג:): "יש זריז ונפסד", ומפרש רביז"ל שזה סובב והולך על מי שהולך וגדל בעבודת ה' מנעוריו, והולך מדרגא אל דרגא בעבודת השם יתברך, שלא ידלג וירוץ בפסיעות גדולות יותר ממה שיוכל, כי יש כוונה מיוחדת וחשבון צדק בכל מה שצריך לעבור עליו עד שיעלה ויגיע למה שצריך להגיע, ואם ירצה לדלג ולקפוץ על כל זה, הרי יפסיד הכוחות והסגולות שיש בדברים אלו, ולא יצליח בעבודתו כלל, כי ילד כשר, ששמרו עליו מגיל קטנותו, והביאו אותו בגיל שלש לחדר ללמוד אל"ף בי"ת בקדושה ובטהרה, והמשיך בלימודו, בן חמש למקרא, בן עשר למשנה, בן חמש עשרה לתלמוד וכו', הרי בוודאי יש כוונה מיוחדת וענינים גבוהים בכל מה שלומד, ולמה צריך ללכת לאט לאט מלימוד ללימוד עד שישוג את התורה באמת, ואם ירצה להפוך את הסדר ולהתחיל ללמוד דברים גבוהים שלמעלה ממנו, בוודאי לא יצליח כלל, נמצא שהוא זריז ונפסד, וכן בכל דבר שבעבודת ה', מי שרוצה לילך מדרגא לדרגא, מוכרח להמתין ולחכות הרבה, עד שיהיה כלי מוכשר לקבל הקדושה שרוצה להגיע אליו, ולהתפלל ולכסוף הרבה עד שיזכה להגיע לזה, וכל מה שעובר עליו בינתיים ברוחניות ובגשמיות, הכל לטובתו, להכין אותו להיות כלי מוכשר לכך, ואם לא יהיה לו סבלנות, למצוא את האלקות שיש בכל פרט ורפמ, וירצה לדלג ולקפוץ להשגות ועבודות שלמעלה ממנו, לא יצליח כלל, ויפסיד את כל האורות והסגולות שהיה מקבל על ידי צמצומים האלו, נמצא שהוא זריז ונפסד, מה שאין כן מי שצריך לעשות תשובה, והיה רחוק מן הקדושה עד עכשיו, הוא צריך דווקא להיות זריז גדול מאד, ולמהר ולרוץ להימלט על נפשו, כי בעל תשובה אינו הולך מדרגא לדרגא כלל, ואין בינו לבין הקדושה כל הענינים הנ"ל, כי הוא צריך להתחיל מחדש ולרוץ ולדלג לתוך הקדושה בזריזות גדול, ועליו נאמר "יש זריז ונשכר", כי כל מה שמזדרז לחזור בתשובה, ולעזוב את דרכיו המכוערים ולתקן את מעשיו, הרי הוא משובח, כי צריך מיד לשמור שבת, ולאכול כשר, וליזהר בכל המצוות כפי יכולתו, וללמוד כל מה שיכול ללמוד, כדי לתקן הימים שעברו עליו בחושך, ואם לא יזדרז יפסיד מאד, וכמו שפעם התבטא רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סוף סי' מ"ט), "איר דארפמ זיך זיער יאגין איר זאלט נאך קענין עפיים האפיין" (אתם צריכין להזדרז מאד כדי שתוכלו עוד לתפוס משהו), כי בעל תשובה צריך להזדרז מאד, ולא לשהות

ולחכות כלל, ורק אחר שיזכה לעשות תשובה באמת, אזי יראה למפרע איך שכל עוונותיו נתהפכו לזכיות, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (יומא פ"ו:) על העושה תשובה מאהבה, שעוונותיו נתהפכין לזכיות, וכמו שביאר רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' כ"ב) את הפסוק (ירמיה ג') ביום ההוא יבוקש עון ישראל ואיננו, כי לעתיד לבא שכולם יעשו תשובה, ויהיה נעשה מעבירות ישראל תורה, ועל כן יבקשו ויחפשו אז אחר עוונות ישראל, איך לוקחין עוד איזה עון כדי לעשות ממנו תורה, עיין שם, אבל כל זמן שאדם עדיין עוסק בתשובה, צריך להיות זריז גדול מאד לצאת מכל הרע שלו, ולחטוף כל הבא בידו בעבודת השם יתברך.

וממשיך רביז"ל, ובחינה שפיין המצוות פנ"ל, הוא פגון: "וידבר ה' אל משה לאמר ועשית", ובדאי יש עבודה גם באלו הדבורים, שהם קדם המצוה, פי עקר המצוה בעצמה נאמר בתורה אחר-כך, אחר תבת "ועשית", אבל באמת בודאי גם בפסוקים הנ"ל שפיין מצוה למצוה, יש בהם עבודה, וזהו בחינה הנ"ל מה שפיין מצוה למצוה, ועי' בליקוטי מוהר"ן חלק א' סימן כ"ב מענין זה, שבאמת יש עבודה גם בפסוק וידבר וכו', עד כאן לשון רביז"ל.

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הגה רביז"ל מדמה את הליכה בעבודת השם יתברך מדרגא לדרגא, אל הפסוקים הכתובים בתורה בין מצוה למצוה, כגון וידבר ה' אל משה לאמר, הכתוב לפני הרבה מהמצוות, וכן הסיפורים שיש בתורה סביב הרבה מן מצוות, כגון הסיפור של אדם הראשון סביב מצות פרו ורבו, וכן מעשה נח סביב מצות אבר מן החי, ומעשה אברהם סביב מצות מילה, ומעשה יעקב סביב מצות גיד הנשה, וכן יציאת מצרים סביב מצוות קידוש החדש וקרבן פסח וכו', והנה מתגלה מתוך סיפורים אלו איך שהקדוש ברוך הוא מסתתר בתוך כל פרטי הבריאה, כי הרי מכל הסיפורים נעשה תורה, וכמובא בזוהר (בהעלותך קמ"ט:) מי שאומר שסיפורי התורה הם רק כפי פשוטם תיפח רוחיה חס ושלום, כי יש רזין עלאין בתוך כל פרט ופרט, ומהם אנחנו לומדים שגם בתוך סיפורי חיינו יש תורה, כי מעשה אבות סימן לבנים, ולכן מי שהולך בדרכי ה' מנעוריו, ומחפש אלקותו יתברך בכל מה שעובר עליו, אזי ימצא לימודים נוראים וגילוי אלקות בכל מה שעובר עליו בחיים, ולא ירוץ וידלג על שום דבר לומר שאין בזה תורה, כי יהיה זריז ונפסד, ויפסיד את התורה והגילוי אלקות היוצא מתוך כל פרט ופרט, מה שאין כן הבעל תשובה צריך לרוץ בזריזות גדול לחזור אל הקדוש ברוך הוא, ולתקן ימי חייו על פי התורה הקדושה, כי הלא עדיין לא זכה לקיים את התורה כראוי, ואיך ימצא אלקות בכל מה שעבר עליו, רק כשיזכה לחזור בתשובה שלימה, ולהתיישב דעתו על נכון, אזי ימצא

אלקותו יתברך גם בתוך כל מה שעבר עליו, וכל עוונותיו יתהפכו לזכויות, בבחינת, כיום שהוא יבוקש עוון ישראל ואיננו הנ"ל, והבן, ולכן אשרי מי שזוכה לכוון את כל דרכיו אליו יתברך, ולהתבונן היטיב על ימי חייו איך להתקרב אליו יתברך מתוך כל פרט ופרט, כי אזי יזכה לכל טוב אמיתי בזה ובבא לנצח, אשרי לו ואשרי חלקו.

וקישר מוהרא"ש נ"י את ענין הנ"ל לפרשת השבוע בקשר נורא ונפלא מאד, כי הנה רביז"ל מזכיר בתורה הנ"ל את הפסוק שבפרשת השבוע (בראשית כ"ד) ואברהם זקן בא בימים, שאברהם בא לדרגא שלו על ידי הימים, והיה הולך תמיד מדרגא לדרגא, ומיום ליום הוסיף לעלות בקדושתו יתברך, ולכן היה אסור לו לדלג ולקפוץ על שום דבר, כי אזי מפסיד על ידי הזריזות כנ"ל, וזהו סיום הפסוק "והוי"ה ברך את אברהם בכל", כי לכאורה קשה מה קשר סוף הפסוק לתחילתו, מחמת שהיה בא בימים, לכן וה' ברך את אברהם בכל? אבל על פי דברי רביז"ל הנ"ל מובן הענין מאד, כי דייקא מחמת שאברהם אבינו היה בא בימים, ונכנס לקדושתו יתברך מיום אל יום, על ידי זה נתגלה לו איך שבכל דבר ממש היה ברכת ה', והיה כוונה עליונה בכל פרט ופרט שעבר עליו בחייו, ולכן זהו המשך הפסוק, מחמת "ואברהם בא בימים" ונכנס בקדושה מדי יום ביומו, על ידי זה "והוי"ה ברך את אברהם בכל", שמצא אברהם אבינו את ברכת ה' בכל דבר ממש, והשם יתברך יזכינו למלאות ימינו ושנותינו בטוב ובנעימים, ונזכה להתדבק בו יתברך מכל ימי חיינו, עדי נזכה להכלל בו יתברך לגמרי מעתה ועד עולם אמן ואמן.

